יש בקרבנות פרק שני תמורה יז.

לגזוז ᵃוליעבד ᵇ] ר' יוסי בר' יהודה אומר ᶜעשה שוגג כמזיד בתמורה ᵈולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין [א] ᵉ]ר' ᶠ]אלעזר אומר ᵍהכלאי' והטרפה והיוצא דופן וטומטום ואנדרוגינום לא קדושין ולא מקדישין: **גמ'** מ"ט דר' יוסי בר' יהודה אמר קרא ᶠיהיה קודש ᶠ]לרבות שוגג כמזיד ה"ד ᶠ] שוגג במזיד אמר חזקיה כסבור שהוא מותר להמיר [ב] ᶠ] גבי תמורה לקי גבי קדשי' ᵍלא לקי [ד]ᶠ]לישנא אחרינא גבי תמורה קדיש גבי קדשים לא קדיש] ᶠ] ר"ל ור' יוחנן אמרי ᶠכסבור לומר תמורת עולה [ג] ᶠ] ואמר תמורת שלמים ᶠ] (ᶠ]לישנא אחרינא) גבי תמורת שלמים ᶠקדיש גבי קדשים ᶠ] לא קדיש [ל"א] כסבור לומר שחור ואמר לבן ᶠ] גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי ᶠ] ר' יוחנן אמר ᶠ] באומר תצא זו ᶠ] ותיכנס זו גבי קדשים (באומר) ᶠ] שנולד בהם מום נאכלין בלא פדיון ᶠ] לא לקי גבי תמורה לקי רב ששת אמר באומר אכנס לבית זה ואקדיש ואמיר מדעתי ונכנס והמיר ᶠ] והקדיש שלא מדעתו גבי תמורה לקי גבי קדשים לא לקי: ר"א אומר הכלאים והטרפה וכו': ᶠ]אמר שמואל ᶠלא קדושין בתמורה ולא מקדישין לעשות תמורה תניא אמר ר' ᶠ] מאיר ומאחר שאין קדושין מהיכן מקדישין אלא אי אתה מוצא אלא במקדיש בהמה ואח"כ נטרפה ᶠ] (ᶠ] במקדיש ולד ויצא ᶠ] ᶠ]דרך] דופן אבל כלאים וטומטום ואנדרוגינום אי אתה מוצא ᶠ] אלא בולדי קדשים ואליבא דרבי יהודה דאמר הולד עושה תמורה אמר רב ᶠ] פפא מ"ט [ד] דר' אליעזר ᶠבבהמה טמאה מה בהמה טמאה לא קרבה ולא נחתא לה קדושת הגוף אף הגף ᶠ] לא קרבי ולא נחתא להו קדושת הגוף אמר ליה רב פפא לרבא והרי בעל מום דלא קריב ונחתא ליה קדושת הגוף א"ל ᶠ] בעל מום קרב במינו א"ה טרפה נמי ᶠ] קא קרבה במינה אלא אמר רבא כבהמה טמאה מה בהמה טמאה פסול הגוף אף כל פסול הגוף לאפוקי בעל מום דפסול חסרון גינהו א"ל רב אדא לרבא והלא ²שרוע וקלוט כתיב בפרשה והא הני ᶠ] פסול הגוף גינהו אלא אמר רבא כבהמה [טמאה] מה בהמה טמאה דליכא במינה אף כל דליכא במינה לאפוקי בעל מום דהא איכא במינה ᶠ] מאי אמרת טרפה ᶠ] איכא במינה לא דמיא לבעל מום בהמה טמאה אסורה באכילה וטרפה אסורה באכילה לאפוקי בעל מום דמותר באכילה אמר שמואל המקדיש את הטריפה צריכה מום קבוע ᶠ] לפדות עליו ש"מ פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ᶠ] אלא אימא עושה קדושה ᶠ] ᶠ]למיתה ᶠ] כסבור מותר להקדיש בעלי מומין לגבי מזבח גבי תמורה קדיש גבי קדשים לא קדיש) למות ᶠ] ור' אושעיא אומר אינה אלא במקדיש עצים ואבנים בלבד ᶠ] ᶠ]תנן כל הקדשים שנעשו טרפה אין פודין אותן לפי שאין פודין ᶠ] הקדשים להאכילן לכלבים טעמא שנעשו הא היו מעיקרא פודין אותן ᶠ] דלמא האי תנא סבר כל היכא דלא חזי לגופה לא נחתא לה קדושת הגוף תא שמע רבי אלעזר אומר הכלאים ויוצא דופן וטריפה וטומטום ואנדרוגינום לא קדושין ולא מקדישין ואמר שמואל לא קדושין בתמורה ולא מקדישין לעשות תמורה ותניא אמר רבי ᶠ] מאיר וכי מאחר שאין קדושין מהיכן מקדישין אלא אי אתה מוצא אלא במקדיש בהמה ואח"כ נטרפה ᶠ] הא היתה טרפה מעיקרא לא נחתא ᶠ] ליה קדושת הגוף אמר

ליגוז ולעבד. מלא כדין קדשים שקדש הקדשן את מומן שכשפודין אומן אין בהן היתר גיזה ועבודה אלא היתר אכילה כדאמרי' בפ' שני דבכורות (דף יד.) משא"כ בקדשים שאם קדש מומן להקדשן יוצאין לחולין ע"י פדיון ליגוז ולעבד כדאמרי' התם בבכורות גלי קרא (ויקרא כז) טוב בערכך או רע בטוב לא תפרים בין תם לבעל מום: **גמ' גבי תמורה לקי.** (ד) דרבי ביה קרא הוא(ה) שוגג כמזיד: **גבי קדשים לא לקי.** (ה) דלא מציגו מלקות אלא במזיד ובהתראה: **כסבור לומר.** שור שחור שיצא מביתי אחלה יהא תמורה תחת זה ולא מפיו שור לבן גבי תמורה קדיש ולקי דגלי ביה קרא (ו): **גבי קדשים.** אם בעל מום הוא למזבח לא לקי דהא לא קדיש דהקדש טעות אינו הקדש: **מלא זו ותיכנס זו.** ואותה של הקדש תמימה היא ולא נפקא לחולין אלא מופסת זו בקדושתה והויא תמורה והוא לו(ז) סבור שתצא לחולין כבעל מום לו(ז) ולא להמיר נתכוין ואפ"ה לקי דגבי קדשים נמי דומיא דהאי שהיה יודע שהקדשים אסורין לזרים אבל לא(ח) סבר הוא דהיכא דעפל בהן מום נאכלין בלא פדיון והיינו דומיא דהאי שהיה יודע שהתמורה אסורה אבל כבי האי גוונא לא(ח) סבר דמותר: **וגנכס והקדים והמיר שלא מדעתו.** שבעל מחשבות הוא ולא היה יודע מה היה אומר(ט) בתמורה קדשי ולקי דגלי קרא שוגג כמזיד: **בקדשים.** לא קדיש ואי(ז) איכא בעל מום למזבח לא לקי דהא לא קדיש דהקדש טעות הוא: **לא קדושין בתמורה.** אע"פ שהתמורה מלה קדושת הגוף על בעל מום קבוע אינה חלה על אלו וכ"ש שאין קדושת הגוף חלה עליהן בהקדש הפה אלא קדושת דמים כעצים ואבנים ואינן נרייכין מום לפדות: **ולא מקדישין.** אחרים בתמורה אם(ט) קדש הן: ור' מא(ט) מאיר מפרש היאך הן קדושין שאינן לומר שאין מקדישין: **במקדים בהמה.** דמיילא עלה קדושה: **ואח"כ נטרפה.** מא(ב) (אע"פ קדושה היא) בזו הולך לומר שאף על פי שקדושה היא אינו עושה תמורה אבל כלאים וטומטום ואנדרוגינום מתחילת בריאתן נתקלקלו ואין מג(ב) בהן אותה קדושה: **אלא בוולדי קדשים.** שקדשה אמן קודם שנתעברה הכשרת ממילא הן קדושים דעובר ירך אמו הוא והבא הולך לומר דאין עושין תמורה: **ואליבא דר' יהודה דאמר.** (יא) כשאר ולד קדשים עושה תמורה אינעתרין לאשמועינן בהני דלא עבדי תמורה ולא נחתא להו קדושת הגוף אפילו ע"י תמורה והני דאמרן לאו רע מעיקרו אינהו דהא אוקימנא בתקדים בהמה ואח"כ נטרפה במקדים ולד כו' וטומטום ואנדרוגינום קדשי אגב אמן קודם שהתמורה מלה כו' ואי קדש הקדשן את מומו עביד תמורה כדכתיב טוב ברע (ויקרא כז) והך בהמה נמי שקדש הקדשה את טריפתה מעביד תמורה ואי נטרפה כשהיתה חולין תתפוס בתמורה: **קרב במינו.** שאר בהמות תמימות אבל כל הני ה' לא קרבי במינו. יוצא דופן לא חשיב ליה מין שאר בהמות דתמיהו אנשי (ד): **פסול הגוף.** וכל הני פסול הגוף הן בלא חסרון כגון ניקב קרום של מוח וניקובה הקיבה אבל מד] מוס פסול חסרון בעלמא הוא: **והלא שרוע וקלוט דכתיב בפרשה.** (ויקרא כב) בעלי מומין והני פסול הגוף ניהו בלא חסרון ואפי' הכי מ]עביד תמורה דכתיב טוב ברע הכי מו] פירש רבי: **מאי אחרת טריפה** מו] **איכא נמי במינה לא דמיא לבעל מום דבהמה טמאה אסורה באכילה וטריפה אסורה באכילה לאפוקי בעל מום דמותר באכילה.** כלומר אי לא מלמדא טרפה לטמאה להא מילתא דים במינה קרב דמיא לבעל מום אחריתי לאסורה באכילה כמותה: **לריכה מקום כו'.** דקסבר שמואל נחתא לה קדושת הגוף: **שמע מינה כו'.** ואתן קי"ל (נקמן לא.) דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים אלא למיתה מח]: **כמקדים עצים** מט] דלאו קדשים מקריא'ן: **הכי**

מסורת הש"ס

א) בכורות מב. לעיל יא. יבמות פב.. ב) [לעיל יח. איתא ר' אליעזר ואל"נ]. ג) [לעיל יז.]. ד) בי' ר"ש ק. ה) ל"ל לישנא אחרינא דסבור מותר להקדיש בעלי מומין לגבי מזבח גבי תמורה קדיש גבי קדשים לא קדיש ר"ל וכ"ש אמר דסבור לומר תמורת שולה ואמר תמורת שלמים לא דסבור לומר שחור ר"ל וכן הא דספר קרבן אהרן בחקותי ופ"ש. ו) ר"ש גבי תמורה בחקותי לקי לא לקי ל"ל. ז) [לעיל יח. בכורות מב.]. ח) ל"ש בגבי תמורה לקי לא לקי ל"ל. ט) ל"ק מ"ז ופ"ש לעיל. י) לקמן לב. כ) [ל"ל יהיה]. ל) ולא אמר יותר מתמורה וקדשים ל"ק. מ) [כי דאמרת דעביד תמורה ל"ק].

תורה אור השלם

1. לא יְחַלְּלוּ וְלֹא יָמוּר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
ויקרא כז י
2. וְשׁוּר וָשֶׂה שְׁרוּעַ וְקָלוֹט נְדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וְלַנֶּדֶר לֹא יֵרָצֶה:
ויקרא כב כג

הגהות הב"ח

(מ) גמ' רבי יוחנן אמר כאומר ר"ל דמכטר: (כ) שם מתקדים ולא ר"ל כתבי אמו ופי' לעיל דף יח: (ג) רש"ל ד"ה מכטור לומר וכו' דגלי ביה קרא ובגבי קדשים לא קדיש ואם בעל מום כל"ל והכ"מ: (ד) ד"ה קרב במינו וכו' דתמיהו אינעי על ויצא דופן הם"ד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ר"ש אומר הכלאים. נקט הכא דנכנס קדשים ותמורה שיש ומיהו למד שמואל בגמ' דאינו קדושין בתמורה: [ב] שם מוחר להמיר. כתן שיך דבכורה ל"ו (בגמ' שלו ד' כשלין ופפד"מ) בסבור מד לא קדיש (ונס קודם מינת בסבור ל"ל ובגבי קדשים) ואח"כ ל"ש ואח"כ בגבי תמורה עד לא לקי אח"ל לגישא אחרינא סיסוקיף ר"ש. אבל ל"ל לגישא קדיש ולא קדיש אינו כלל בכל הסוגיא וכן משמע בתוס' ד"ה גבי ע"ש ואף לאיתו לפרש כי אינו לשון הלקי אבל שני הלשונות יחד אינו: [ג] שם ואמר תמורת שלמים ל"ש בסבור לומר שחור כו' כנ"ל. ל"ש גבי תמורת עד לא קדיש ל"ג וכן הס"מ בנ"ב: [ד] ד"ה א. ל"ל ל"ל אלאר: [ה] שם אלא כו'. ל"ל לאיתה ור' אושעיא ואתיתא בסבור גבי לאמת ל"ג: [ו] שם בלבד. גרס"ר ס"ש רא"ש עד ל"ל שמואל קבבר ר"ש כל כו' עד הגוף אבל כו' עד דלמא הא מני ר"ש היא ע"כ גרס"ר. אלי תנא סבר עד הגוף דלמא הך עד בסבר ל"ג כ"ש: [ז] רש"י ד"ה בקדשים. אוקמ ל"ל אמרים ונפרש. ל"ל ואמנים:

רבינו גרשום

ליגוז ולעבד בקדשים שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו דחייבין בבכורה וכמתנות ויוצאין לחולין ליגוז ולעבד: עשה שוגג כמזיד בתמורה ולא בקדשים: נבי תמורה לקי. דהא כתיב יהיה קדש לרבות שוגג כמזיד: וגבי קדשים לא לקי. אם שוגג (הוא) אבל המקדיש בעל מום קבוע במזיד עבור בה' לאיון כראמרן בפרק קמא: כסבור. להקדיש אדום והקדיש שחור לא קדיש כדאמן הקדש שצות בש"א הקדש ובה"ר אינו הקדש: כגון דאמר תצא זו לחולין וחכנס זו תמורה בקדושתה. גבי תמורה לקי דקאמרן כפ"ק לא יחליפנו בשל אחרים שאינו שלו דהיינו תצא שלא (זז) לחולין והוא הגוף א"ל רב אדא בר אהבה לרבא תיבת פפא נמחק: שם בעל מום קרב במינו ויוצא דופן משונולר גלוי לכל שנשתנה משאר נולדים ותשיב בריה בפני עצמו אבל שרוע וקלוט אין מכירין הדבר כל כך וכן ע"ל בתיבת דדרי פסורסם כיוצא דופן דס"ם אלו מומין מסיק מקדישין לעשות (תמורה) דלא אלים קדושתיהו: קסבר דינן כבהמה טמאה: הרי בעל מום דלא קריב. [והא קדיש קדושת הגוף] וקנני דתמורה חלה עליו ותמורה (הדינו) [הדין] קדושת הגוף: בעל מום איכא במינו דקרב הילכך קדיש קדושת הגוף: אף כל פסול הגוף. כגון הללו כלאים וטרפה לא קדשי קדושת הגוף לאפוקי בעל מום דפסול חסרון אבר (הוא) וקדיש קדושת הגוף: והלא שרוע וקלוט (בתוב בפרשה בעלי מומין הללו) ליתי בהו חסרון דשרוע שנשתרבבה ריכו. קלוט שפרסותיו קלוטות כשל חמור דלאו פסול חסרון [אלא] פסולי הגוף ניהו בטרפה (והא) [וקא] קדשי קדושת הגוף כתמורה: לאפוקי בעל מום דאיכא דקרב במינו [דליכא במינה דקרבה]. וכי תקשי לך טרפה נמי איכא במינה דקרבה דומיא דבעל מום דאיכא דקרב וחקדוש קדושת הגוף [בבעל מום]: לא דמיא. טרפה לבעל מום לרבי עניינא רבנינן למימר אלא דמיא לבהמה טמאה דמה בהמה טמאה אסורה באכילה אף טרפה אסורה באכילה [ולא] (דהלכך לא) קדשה קדושת הגוף כבהמה טמאה לאפוקי בעל מום דמותר באכילה (והלכתא) (הילכך קדיש) קדושת הגוף: צריכה מום קבוע לפדות עליה. אם היו טרפה ואי"א פודין את הקדשים להאכילו לכלבים. שהרי היא אינה ראויה לאכילה אדם דטרפה היא וראוי אלא לכלבים אלא עושה קדושה למות. דאינה בר פדיה אלא כגוסין אותה לכיסה והיא מתה מאליה כלומר בטחה לה קדושת הגוף: ופליגא דר' אושעיא דאמר הקדישם טרפה הוי כמחפים עצים ואבנים בלבד. כלומר דקדושת הגוף [א]. טעמא משום דהקדישה ואח"כ נטרפה: את מוצא. דקדושה קדושת הגוף: הא היתה טרפה מעיקרא. קודם שהקדישה לא קדשה קדושת הגוף: קסבר. הא' תנא ר' אלעזר לא דלא חזיא להקרבה לא קדיש קדושת הגוף ור"ש סבר דלא קדשה קדושת הגוף ותיובתא דשמואל דאמר (דקדושה קדושת הגוף דקדושה סה.) [עושה קדושה] למות דאמר דקדושה הגוף [קסבר אע"ג דלא חזי להקרבה הא היו מעיקרא שהיו טרפה קודם שהקדישן פודין אלמא לא קדשה קדושת הגוף] חני היו טרפה מעיקרא אין פודין אותן: ואביצעית תימא לעולם נעשי קא חזי וקא דייק הא חזי הא טרפה פודין הא' אמר תנא סבר כל היכא כו':

הדרן עלך יש בקרבנות

מוסף רש"י

הכלאים כו'. כלאים פסול להקרבה דכתיב (ויקרא כב) שור או כשב. פרט לכלאים. כי יולד פרט ליולד דופן, הכנן מחמה יליף ר"ל מקרא דלא חייל קדושה עליהם, ואע"ג דשאר פסולי הקרבה כגון דוכס וגרבס מוקלה ונעבד ואחגן ומחיר חייבת עליהם קדושה כגוף ולריכין מום קבוע ליפדות עליו ולאחר פדיון תהוין בגיזה ועבודה, הני לא חייבי עליהם אלא קדושת דמים כדיקלא בעלמא ונפדין בלא מום ומתהרין בגיזה ועבודה לאחר פדיון (בכורות מד ב). לא קדושין בתמורה. לא מיכעיא תחילה הקדש בלא קדש, דלפיכך בעל מום שקדש מומו להקדשו לא נתחלף קדושת הגוף כדלמר בכבורות ס"ב (ד"ה). אלא אפילו אם כתיר קודש כבר הקדש, דלפיכך בעל מום חייבת עליה קדושת הגוף ליאסר בגיזה ועבודה אף משיפדה, דכתיב שור כבש לא תמיר ומיהו, אפילו הכי אינו אלא עליהן כ"ש אם הקדישם מתם אינן קדושין (שם). ולא מקדישין לעשות תמורה. אין מקדיש אחר לעשותו תמורה, אם כן קדשין בהמת חולין בהן (שם). והיכי שכן עלמן קדושין, עגון שכיר ולמות קדשים הקרבי אבל אמן (בכורות מב.).

הדרן עלך יש בקרבנות

שיטה מקובצת

א) רבי יוסי בר' יהודה אומר עשה שוגג כו'. גלינן ר"מ אף לענין מלקות אירי מראמרינן בסמוך גבי תמורה לקי ר"מ דלא לקי דגמ' מלקות בשוגג ולקי דקאמר ר"ל שהתמורה נחשבת בקדושה והוי כמו ראמרי' (בערכין דף כ' ע"א) לוקה בערך שלם: ב) ג) עי' בהשמטות בסוף המסכת: ד) רבי יוחנן אמר בסבור תיבת ר"ל ואות ר' ר' נמחק: ה) שלמים תמורה שלמים ואמר תמורת עולה דקדיש דכתיבה נבי. מתיבה לישנא עד תיבת בסבור מוקף חצי לבנה: ו) דלא קדיש בסבור: ז) לבן. לבן ואמר שחור גבי: ח) לקי ריש לקיש תיבות רבי יוחנן נמחק: ט) עי' בהשמטות בסוף המסכת: י) באומר קדשים שנולד: יא) פדיון גבי תמורה לקי ובגבי קדשים לא לקי: יב) עי' בהשמטות בסוף המסכת: יג) אמר רבי יוכי מאחר תיבת מאיר ראות ר' נמחק: יד) ראח"כ נטרפה הוי מצי לאשכוחי בטריפה מעיקרא ובגון בולדות קדשים וכן יוצא דופן אלא דדחיק לאוקמא בולדות קדשים וכל כמה דמצי לאשכוחי בחולין לא מוקי לה בקדשים. תוס':

לב א מי' פ"ג מהלי תמורה הלכה ה:
לג ב מי' פ"ח מהלי שם הלכה כ:
לד ג מי' פ"ח מהלכות מעילה הלי ג:
לה ד מי' פ"ח מהלי תמורה הלכה ח:
ה [מי' פ"ח מהלי איסורי מזבח הלי ג]:
לו ו מי' פ"ח מהלי תמורה הלכה כ ופ"ש:
ז [מי' פ"ו מהלי ערכין הלי לד]:
לח ח מי' פ"ג מהלי איסורי מזבח הלי י ופ"ח מהלכות תמורה הלכה ח:
לח י מי' פ"ג מהלי איסורי מזבח הלי י:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com